

LATVIJAS REPUBLIKAS VALSTS KONTROLE
Ceturtais revīzijas departaments

SKANSTES IELA 50, RĪGA, LV – 1013
tālr. 67017510, 67017505, fakss 67017673, e-pasts: ceturtais@lrvk.gov.lv

SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts”
valdes priekšsēdētājam Gaitim Celmam
Pils ielā 12, Ventspilī, LV-3601

REVĪZIJAS ZIŅOJUMS

Rīgā

20.01.2015.

Nr.2.4.1-14-9/2014

**Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstība
plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām**

Saturs

Revīzijas juridiskais pamatojums	3
Revīzijas mērķis	3
Revīzijas apjoms.....	3
Valsts kontroles revidentu atbildība	5
Revidējamās vienības atbildība	5
Kopsavilkums	5
Atkritumu poligonu apsaimniekotāju iesaistes sadzīves atkritumu apsaimniekošanā īss raksturojums	6
Revīzijas konstatējumi, secinājumi un ieteikumi	8
<i>Iekasējot dabas resursu nodokli par poligonā neapglabātiem atkritumiem, Ventspils atkritumu apsaimniekošanas reģiona atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, radīti nepamatoti izdevumi 213 815 eiro apmērā</i>	<i>8</i>
<i>Sadzīves atkritumu tilpuma un svara attiecība.....</i>	<i>12</i>

Pielikums Atkritumu apsaimniekošanas reģioni un atkritumu poligoni Latvijā

Revīzijas juridiskais pamatojums

1. Pamatojoties uz Valsts kontroles likuma 2.pantu un Valsts kontroles Ceturtā revīzijas departamenta 07.10.2014. revīzijas apakšuzdevumu Nr.2.4.1-14-9/2014, veikta lietderības revīzija par *Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstību plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām*.
2. Revīziju veica vecākais valsts revidents Jānis Salenieks (revīzijas grupas vadītājs), vecākā valsts revidente Kristīne Loča un valsts revidentes Iveta Mansura-Garsija, Olga Loginova un Zane Reizniece.

Revīzijas mērķis

3. Revīzijas mērķis ir pārliecināties, vai sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšana atbilst plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām.

Revīzijas apjoms

4. Revīzija ir veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem.
5. Lai revīzijā iegūtu pietiekamu pārliecību par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstību plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām, revīzija tika veikta:
 - 5.1. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā, kura koordinē atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna īstenošanu un sagatavo normatīvo aktu projektus atkritumu apsaimniekošanas jomā¹;
 - 5.2. Valsts vides dienestā, kurš atkritumu apsaimniekotājam izsniedz atbilstošas atļaujas darbības veikšanai un periodiski kontrolē to darbību²;
 - 5.3. izvēlētās un revīzijas izlasē iekļautās astoņās pašvaldībās, kuru uzdevums ir organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā³, izvēloties atkritumu apsaimniekotāju, kurš veiks sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu un uzglabāšanu⁴;
 - 5.4. izvēlētos un revīzijas izlasē iekļautos trīs sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojumu sniedzēju uzņēmumos, kuri aprēķina tarifa projektu par sadzīves atkritumu apglabāšanu⁵.
6. Lai pārbaudītu, kā izlasē iekļautās pašvaldības veic uzraudzību pār izvēlētajiem atkritumu apsaimniekotājiem, revīzijas laikā tika iegūta informācija arī no tiem.
7. Revīzijas rezultātā ir sagatavoti 12 revīzijas ziņojumi:
 - 7.1. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai (turpmāk – VARAM);
 - 7.2. astoņām pašvaldībām - Jelgavas pilsētas pašvaldībai, Aizkraukles novada pašvaldībai, Cesvaines novada pašvaldībai, Kuldīgas novada pašvaldībai, Lubānas novada pašvaldībai, Neretas novada pašvaldībai, Preiļu novada pašvaldībai un Vārkavas novada pašvaldībai;

¹ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 7.panta pirmās daļas 1.un 2. punkts.

² Atkritumu apsaimniekošanas likuma 12.panta pirmā daļa un 14.panta pirmā daļa.

³ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 8.panta pirmās daļas 1.punkts.

⁴ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta pirmā daļa.

⁵ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 09.03.2011. lēmuma Nr.1/1 „Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa aprēķināšanas metodika” 1.punkts.

- 7.3. trīs atkritumu poligonu apsaimniekotājiem – SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” (reģ.Nr.41203001052), SIA „Vidusdaugavas SPAAO” (reģ.Nr.55403015551) un SIA „ZAAO” (reģ.Nr.44103015509).
8. Revīzijas mērķis, veicot pārbaudes pie atkritumu poligonu apsaimniekotājiem, ir pārliecināties, vai atkritumu poligonu apsaimniekotāji:
- 8.1. ir nodrošinājuši, ka tarifs par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos un dabas resursu nodoklis par atkritumu apglabāšanu tiek piemērots tikai par poligonos apglabāto atkritumu daudzumu;
 - 8.2. kuri nodarbojas arī ar atkritumu apsaimniekošanu pašvaldībās, ir nodrošinājuši, ka to aprēķinātajā atkritumu apsaimniekošanas maksā ir piemērots atbilstošs pārejas koeficients no atkritumu svara uz tilpuma vienībām.
9. Šis revīzijas ziņojums ir sagatavots atkritumu poligona apsaimniekotāja SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” pārbaudīto rezultātā.
10. Revīzijā netika pārbaudītas šādas jomas:
- 10.1. VARAM darbības Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna īstenošanā, jo dokuments⁶ ir apstiprināts 2013.gadā un pirmās atskaites par plāna izpildi ir plānots sagatavot tikai līdz 01.07.2016.;
 - 10.2. iepakojuma kā atsevišķa atkritumu veida apsaimniekošana, jo obligātu depoziņa sistēmu atkārtoti lietojamam un vienreiz lietojamam dzērienu iepakojumam ir plānots ieviest tikai no 01.01.2015.⁷;
 - 10.3. pašvaldībām piederošo uzņēmumu iesaistes komercdarbībā pamatojums un atbilstība normatīvā akta⁸ prasībām, kā arī iespējamā konkurences deformācija atkritumu apsaimniekošanas jomā, ņemot vērā, ka vēl nav izveidojusies vienveidīga un konsekventa tiesu prakse jautājumā par *in-house* principa piemērošanu sadzīves atkritumu apsaimniekotāja izvēlē;
 - 10.4. sabiedrisko pakalpojumu regulatora darbības, apstiprinot tarifus par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos⁹;
 - 10.5. sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma maksas aprēķina pareizība daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās saskaņā ar normatīvo aktu¹⁰, ja dzīvokļu īpašnieki nav savstarpēji vienojušies par citu aprēķina kārtību.
11. Revīzijā tika veikta pašvaldību aptauja par atkritumu apsaimniekošanas maksas noteikšanu konkrētajā pašvaldībā. Atbildes uz anketas jautājumiem iesniedza 97% aptaujāto pašvaldību.
12. Revīzija tika veikta par laika posmu no 01.01.2012. līdz 30.06.2014.
13. Tā kā revidējamais laika posms ietvēra Latvijas Republikas nacionālās valūtas – lata nomaiņu uz eiro, tad revīzijas ziņojumā visas skaitliskās vērtības ir izteiktas eiro, piemērojot valūtas kursu – viens eiro ir 0,702804 lati.

⁶ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.-2020.gadam (apstiprināts ar Ministru kabineta (turpmāk – MK) 21.03.2013. rīkojumu Nr.100).

⁷ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.-2020.gadam (apstiprināts ar MK 21.03.2013. rīkojumu Nr.100) 20.-21.lp.; Konceptija par depoziņa sistēmas piemērošanu dzērienu iepakojumam (apstiprināta ar MK 17.05.2013. rīkojumu Nr.195).

⁸ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta pirmā daļa.

⁹ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 40.pants.

¹⁰ MK 09.12.2008. noteikumu Nr.1013 „Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu” 17.4.apakšpunkts.

Valsts kontroles revidentu atbildība

14. Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem.

Revidējamās vienības atbildība

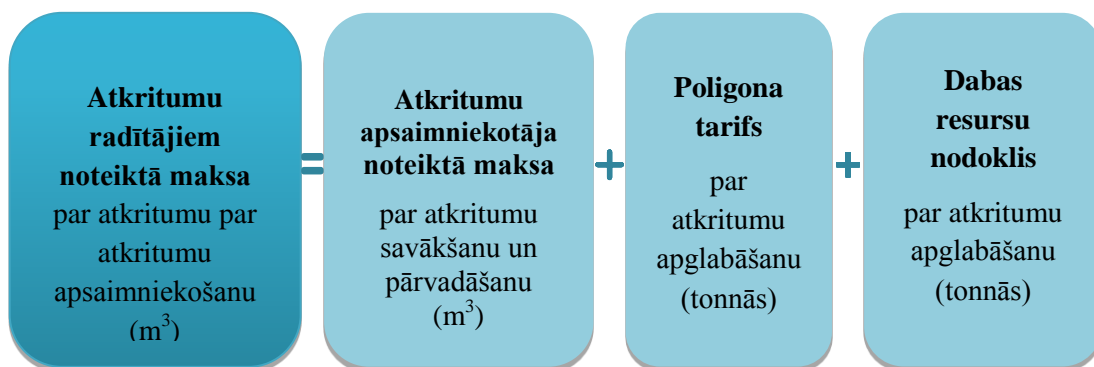
15. SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” ir atbildīga par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

Kopsavilkums

Ventspils atkritumu apsaimniekošanas reģiona atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, laika posmā no 01.07.2013. līdz 30.06.2014. par atkritumu apglabāšanu kopumā ir pārmaksājuši 213 815 eiro.

Šī pārmaksa ir veidojusies, atkritumu poligona apsaimniekotājam SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” izrakstot rēķinus par visu atkritumu poligonā ievesto sadzīves atkritumu apjomu, lai arī faktiski poligonā sadzīves atkritumi netika apglabāti, līdz ar to nepamatoti aprēķinot dabas resursu nodokli par atkritumu apglabāšanu.

16. Maksa par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, ko maksā atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, sastāv no trim komponentiem – maksas par atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, poligona tarifa un dabas resursu nodokļa.

Tādējādi atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, maksā ne tikai par atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, bet arī par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos un dabas resursu nodokli.

17. 2012.gadā atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” atkritumu poligonā „Pentuļi” izveidoja nešķirotu sadzīves atkritumu priekšapstrādes centru ar mērķi samazināt apglabājamo atkritumu daudzumu.
18. Laika posmā pēc nešķirotu sadzīves atkritumu priekšapstrādes centra darbības uzsākšanas no 01.07.2013. līdz 30.06.2014. atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” neņēma vērā faktu, ka poligonā sadzīves atkritumi netika apglabāti, un dabas resursu nodokli turpināja iekasēt par visu poligonā saņemto atkritumu apjomu, tādējādi, iekasējot dabas resursu nodokli par poligonā neapglabātiem atkritumiem, Ventspils atkritumu apsaimniekošanas reģiona¹¹ atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, ir pārmaksājuši 213 815 eiro.

¹¹ Ventspils pilsēta un trīs novadi: Alsungas, daļa Kuldīgas novada (Kuldīgas pilsēta, Ēdoles, Gudenieku, Īvandes, Kurmāles, Padures, Pelču, Rumbas, Snēpeles, Turlavas pagasts) un Ventspils novads.

19. Laika posmā no atkritumu priekšapstrādes centra darbības uzsākšanas 01.07.2013. līdz 30.06.2014. atkritumu poligona apsaimniekotājs saskaņā ar poligona tarifu no atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, ir iekasējis 380 450 eiro¹², lai arī faktiski atkritumu poligonā sadzīves atkritumi netika apglabāti, bet gan izmantoti biogāzes ražošanai vai nodoti tālākai apstrādei, tādējādi kompensējot ar poligona uzturēšanu saistītās izmaksas, kā arī poligona tarifā neiekļautās atkritumu priekšapstrādes centra izveides izmaksas. Šī situācija rada nepieciešamību pārskatīt tarifu par sadzīves atkritumu apglabāšanu, lai nodrošinātu, ka tajā tiek iekļautas ekonomiski pamatotas izmaksas, kas nepieciešamas pakalpojuma sniegšanai.
20. Valsts kontrole ir ieteikusi SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts”:
- 20.1. mērījumu rezultātā noteikt tādu dabas resursu nodokļa apmēra proporciju, kuru piemērojot dabas resursu nodokļa aprēķinā SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” izrakstītajos rēķinos, tiktu nodrošināta dabas resursu nodokļa iekasēšana tikai par to atkritumu daļu, kas tiek apglabāta poligonā, un rosināt grozīt atkritumu apsaimniekošanas maksu pašvaldībās, kurās SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” veic atkritumu apsaimniekošanu;
- 20.2. veikt atkritumu poligona tarifa pārskatīšanu, tajā iekļaujot tikai tehnoloģiski un ekonomiski pamatotas izmaksas.

Atkritumu poligonu apsaimniekotāju iesaistes sadzīves atkritumu apsaimniekošanā īss raksturojums

21. Atkritumu apsaimniekošana jāveic tā, lai neapdraudētu cilvēku dzīvību un veselību. Atkritumu apsaimniekošana nedrīkst negatīvi ietekmēt vidi¹³.
22. Lai nodrošinātu vides prasībām atbilstošu atkritumu apglabāšanas infrastruktūru, Latvijā ir izveidoti desmit atkritumu apsaimniekošanas reģioni¹⁴ (skatīt pielikumu).
23. Atkritumu apsaimniekošanas reģions ir valsts administratīvās teritorijas daļa, kurā radītie otrreizēji neizmantojamie sadzīves atkritumi tiek apglabāti reģiona sadzīves atkritumu poligonā¹⁵.
- Atkritumu poligons ir speciāli ierīkota un aprīkota vieta atkritumu apglabāšanai, kur nodrošināti normatīvajos aktos noteiktie vides aizsardzības pasākumi¹⁶. Latvijā darbojas 11 sadzīves atkritumu apglabāšanas poligoni (skatīt pielikumu), kurus apsaimnieko desmit starppašvaldību uzņēmumi¹⁷.
24. Latvijā 2012.gadā¹⁸ tika radītas 612 540 tonnas mājsaimniecības un tiem līdzīgo sadzīves atkritumu, 2013.gadā¹⁹ – 626 874 tonnas.
25. 2012.gadā²⁰ sadzīves atkritumu poligonos kopumā tika apglabātas 515 837 tonnas mājsaimniecības un tiem līdzīgo sadzīves atkritumu, 2013.gadā²¹ – 517 861 tonna.

¹² Poligona tarifs 19,38 eiro par tonnu x 16 224 tonnas x 1,21 pievienotās vērtības nodokļa likme = 380 450 eiro.

¹³ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 4.pants.

¹⁴ MK 25.06.2013. noteikumu Nr.337 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem” 3.punkts.

¹⁵ MK 25.06.2013. noteikumu Nr.337 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem” 2.punkts.

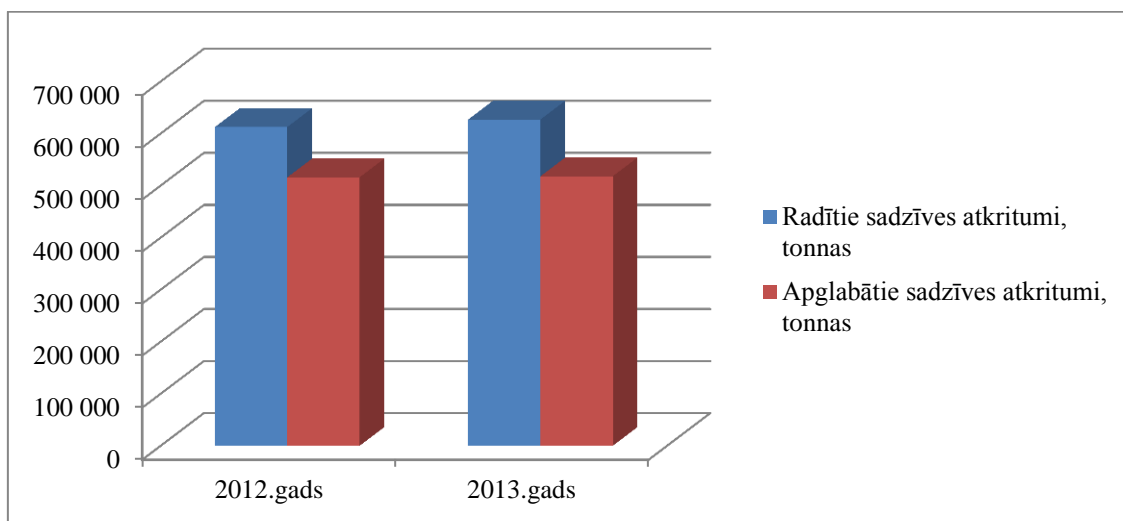
¹⁶ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1.panta 10.punkts.

¹⁷ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.–2020.gadam (apstiprināts ar MK 21.03.2013. rīkojumu Nr.100) 15.lp.

¹⁸ Valsts statistiskā pārskata „Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem” kopsavilkums par 2012.g., sagatavoja valsts SIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”. Pieejams: <http://www.meteo.lv/lapas/vide/atkritumi/atkritumu-statistikas-apkopojumi/atkritumu-statistikas-apkopojumi?id=1713&nid=380> [aplūkots 20.06.2014.].

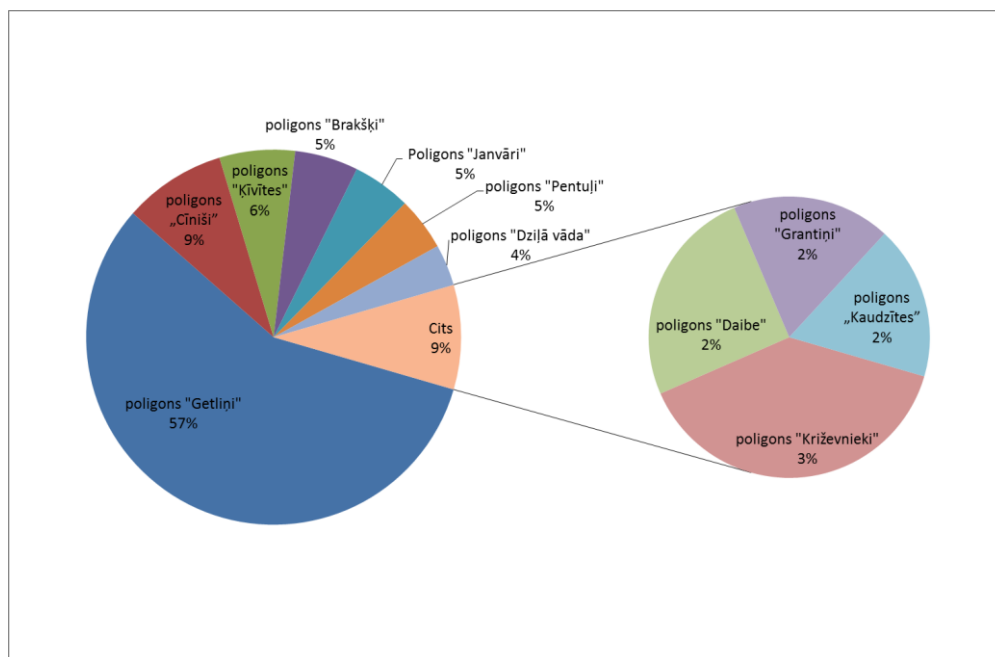
¹⁹ Revidentu aprēķini, izmantojot atkritumu apsaimniekotāju iesniegtās atskaites par 2013.gadu „Nr.3–Atkritumi. Pārskats par atkritumiem”. Pieejamas: http://parissrv.lvgmc.lv/public_reports.

26. Atkritumu apglabāšanas poligonos tiek apglabāti vidēji 83% no radītajiem mājsaimniecības un tiem līdzīgajiem sadzīves atkritumiem.

1.attēls. *Radīto un poligonos apglabāto sadzīves atkritumu daudzums*

27. Sadzīves atkritumu poligonos apglabāto mājsaimniecības un tiem līdzīgo sadzīves atkritumu sadalījumu pa poligoniem skatīt 2.attēlā.

2.attēls. *Sadzīves atkritumu poligonos apglabāto mājsaimniecības un tiem līdzīgo sadzīves atkritumu daudzums 2012.gadā*

28. To pašvaldību administratīvajās teritorijās, kuras atrodas attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā, radītos sadzīves atkritumus apglabā tikai attiecīgā atkritumu apsaimniekošanas reģiona sadzīves atkritumu poligonā²².

²⁰ Pārskats par atkritumu izgāztuvēm un poligoniem Latvijā 2011.gadā, sagatavoja valsts SIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”. Pieejams: <http://www.meteo.lv/lapas/vide/atkritumi/atkritumu-statistikas-apkopojumi/atkritumu-statistikas-apkopojumi?id=1713&nid=380> [aplūkots 20.06.2014.].

²¹ Revidentu aprēķini, izmantojot atkritumu apsaimniekotāju iesniegtās atskaites par 2013.gadu „Nr.3–Atkritumi. Pārskats par atkritumiem”. Pieejamas: http://parissrv.lv/gmc.lv/public_reports.

²² Atkritumu apsaimniekošanas likuma 21.panta pirmā daļa.

29. Sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotājs var veikt arī atkritumu apsaimniekošanu pašvaldībā, ja ir saņemtas attiecīgas atļaujas.
30. Viens no pašvaldības uzdevumiem ir organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši pašvaldības saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu²³.
31. Pašvaldība ar izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju slēdz līgumu par sadzīves atkritumu savākšanu, tai skaitā dalīto atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu un uzglabāšanu attiecīgajā administratīvajā teritorijā²⁴.

Savukārt sadzīves atkritumu apsaimniekotājs, kuru izvēlējusies pašvaldība, slēdz līgumu ar pašvaldības administratīvajā teritorijā esošajiem atkritumu radītājiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu²⁵.

Atkritumu radītājs ir ikviena fiziska persona (iedzīvotājs) vai juridiska persona, kuras darbība rada atkritumus²⁶.

Atkritumu poligona apsaimniekotāja SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” darbība

32. SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” apsaimnieko sadzīves atkritumu poligonu „Pentuļi”, kurā tiek apglabāti Ventspils atkritumu apsaimniekošanas reģionā radītie un pašvaldību izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju atvestie sadzīves atkritumi.
33. Ventspils atkritumu apsaimniekošanas reģionā ietilpst Ventspils pilsēta un trīs novadi: Alsungas, daļa Kuldīgas novada (Kuldīgas pilsēta, Ēdoles, Gudenieku, Īvandes, Kurmāles, Padures, Pelču, Rumbas, Snēpeles, Turlavas pagasts) un Ventspils novads.
34. SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” veic arī atkritumu apsaimniekošanu Ventspils pilsētā, Ventspils un Alsungas novadā.

Revīzijas konstatējumi, secinājumi un ieteikumi

Iekasējot dabas resursu nodokli par poligonā neapglabātiem atkritumiem, Ventspils atkritumu apsaimniekošanas reģiona atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, radīti nepamatoti izdevumi 213 815 eiro apmērā

Konstatējumi un secinājumi

35. *Atkritumu apsaimniekošanas likumā*²⁷ ir noteikts, ka fiziskām un juridiskām personām maksu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu ar lēmumu nosaka pašvaldība. Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksu veido:

35.1. atkritumu apsaimniekotāja maksa par sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu;

35.2. tarifs par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos²⁸;

35.3. dabas resursu nodoklis par atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos²⁹.

Maksas par atkritumu apsaimniekošanu komponentus skatīt 3.attēlā.

²³ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 8.panta pirmās daļas 1.punkts.

²⁴ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta pirmā un sestā daļa.

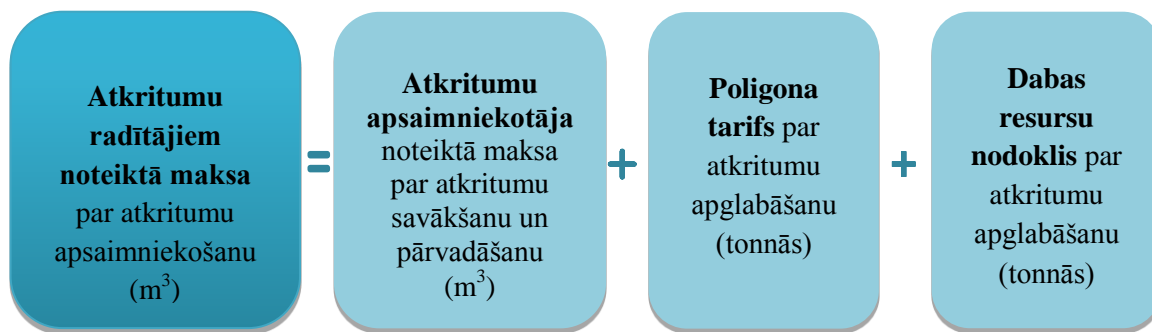
²⁵ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 16.panta trešā daļa.

²⁶ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1.panta sestais punkts.

²⁷ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 39.panta pirmā daļa.

²⁸ Nosaka sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotājs un apstiprina Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 9.panta pirmās daļas 3.punkts, MK 27.10.2009. noteikumu Nr.1227 „Noteikumi par regulējamiem sabiedrisko pakalpojumu veidiem” 10.punkts).

²⁹ Dabas resursu nodokļa likmes par atkritumu apglabāšanu ir noteiktas Dabas resursu nodokļa likuma 3.pielikumā.

3.attēls. *Maksas par atkritumu apsaimniekošanu komponenti*

36. Rēķinus atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu izraksta katras konkrētās administratīvās teritorijas atkritumu apsaimniekotājs, ar kuru pašvaldība ir noslēgusi līgumu par sadzīves atkritumu savākšanu attiecīgajā administratīvajā teritorijā. Rēķinā tiek norādīta kopējā maksa par atkritumu apsaimniekošanu, kurā ir iekļauts arī tarifs par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos un dabas resursu nodoklis.

Tādējādi atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, maksā ne tikai par atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, bet arī par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos un dabas resursu nodokli.

Savukārt rēķinus par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos un dabas resursu nodokli par atkritumu apglabāšanu atkritumu apsaimniekotājiem, ar kuriem pašvaldības ir noslēgušas līgumus par sadzīves atkritumu savākšanu attiecīgajā administratīvajā teritorijā, izraksta atkritumu poligona apsaimniekotājs.

37. Atkritumu poligona apsaimniekotāja SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” noteiktais tarifs par sadzīves atkritumu apglabāšanu Ventspils atkritumu apsaimniekošanas reģiona atkritumu poligonā „Pentuļi”:

37.1. līdz 19.08.2012. bija 20,65 eiro par tonnu (bez PVN), tajā skaitā dabas resursu nodoklis³⁰;

37.2. no 20.08.2012. ir 19,38 eiro par tonnu bez PVN un dabas resursu nodokļa³¹.

38. Dabas resursu nodokļa likme par atkritumu apglabāšanu:

38.1. no 01.01.2012. līdz 31.12.2013. – 7 lati vai 9,96 eiro par tonnu³²;

38.2. no 01.01.2014. – 12 eiro par tonnu³³.

39. 2012.gadā atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” atkritumu poligonā „Pentuļi” izveidoja nešķirotu sadzīves atkritumu priekšapstrādes centru³⁴, kura kopējās izveidošanas izmaksas bija 6 754 796 eiro ar mērķi samazināt apglabājamo atkritumu daudzumu Ventspils atkritumu apsaimniekošanas reģionā.

³⁰ Ventspils pilsētas sabiedrisko pakalpojumu regulatora 28.04.2008. lēmums Nr.08-04 (apstiprinātais tarifs stājas spēkā no 01.07.2008.).

³¹ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 11.07.2012. lēmums Nr.179 (apstiprinātais tarifs stājas spēkā no 20.08.2012.).

³² Dabas resursu nodokļa likuma 3.pielikums (redakcija līdz 31.12.2013.).

³³ Dabas resursu nodokļa likuma 3.pielikums.

³⁴ 12.12.2012. akts Nr.12000700980284 “Par papildus infrastruktūras izveidi cieta atkritumu poligonā “Pentuļi” un palīgbūves nekustamā īpašumā “Jaunpentuļi”, Vārves pagastā, Ventspils novadā pieņemšanu ekspluatācijā”.

40. No 20.08.2012. spēkā esošajā tarifa aprēķinā poligona apsaimniekotājs ir iekļāvis sadzīves atkritumu priekšapstrādes centra izveidošanai nepieciešamā aizņēmuma procentu maksājumus 35 212 eiro apmērā³⁵.
41. Nešķirotu sadzīves atkritumu priekšapstrādes centrs savu darbību uzsāka 2013.gada jūlijā, un tā darbības rezultātā no poligonā ievestiem nešķirotiem sadzīves atkritumiem tiek iegūti:
- 41.1. bioloģiskie atkritumi, kurus poligona apsaimniekotājs izmanto biogāzes ražošanai;
 - 41.2. sausie cietie sadzīves atkritumi, kurus plānots nodot tālākai apstrādei³⁶.
42. Poligona apsaimniekotājs sauos cietos sadzīves atkritumus neapglabā atkritumu poligonā, bet nodod tālākai apstrādei citam komersantam:
- 42.1. laika posmā no 01.07.2013. līdz 30.04.2014., noslēdzot līgumus³⁷ par sauso cieto sadzīves atkritumu pārdošanu, gūstot ieņēmumus 1582 eiro apmērā. Saistībā ar sadzīves atkritumu realizācijas problēmām sauso cieto sadzīves atkritumu pircējs no 01.05.2014. lauza līgumu un pārtrauca pieņemt atkritumus;
 - 42.2. no 19.09.2014. poligona apsaimniekotājs noslēdza līgumu³⁸, ka turpmāk par sauso cieto sadzīves atkritumu nodošanu tālākai pārstrādei poligona apsaimniekotājs pats maksās citam komersantam 11 eiro (bez PVN) par tonnu.
43. Sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „Ventpils labiekārtošanas kombināts” izraksta rēķinus:
- 43.1. citiem atkritumu apsaimniekotājiem, poligona tarifa un dabas resursu nodokļa apmēru aprēķinot par poligonā ievesto nešķirotu sadzīves atkritumu daudzumu;
 - 43.2. atkritumu radītājiem, atkritumu apsaimniekošanas maksas, tajā skaitā poligona tarifa un dabas resursu nodokļa, apmēru aprēķinot par savāktu atkritumu konteineru tilpumu.
44. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija revīzijas laikā informēja³⁹, ka, nosakot poligona tarifu par atkritumu apglabāšanu, tiek ņemts vērā, ka šķirošanas līnijas darbības rezultātā tiek apglabāts mazāks atkritumu daudzums.
45. Pēc atkritumu priekšapstrādes centra darbības uzsākšanas atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „Ventpils labiekārtošanas kombināts” laika posmā no 01.07.2013. līdz 30.06.2014. izrakstīja rēķinus atkritumu apsaimniekotājiem un atkritumu radītājiem par 16 224 pieņemtām un savāktām nešķirotu sadzīves atkritumu tonnām⁴⁰.

³⁵ Pašvaldības SIA “Ventpils labiekārtošanas kombināts” sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa projekta aprēķins SA poligonā „Pentuļi”.

³⁶ Valsts vides dienesta Ventpils reģionālās vides pārvaldes 20.09.2013. atļauja A kategorijas piesārņojošai darbībai Nr.VE13IA0001.

³⁷ Pašvaldības SIA “Ventpils labiekārtošanas kombināts” un SIA “Vereco” 20.09.2012. līgums Nr.096-1-7-2012 “Par nešķirotu sauso sadzīves atkritumu pārdošanu” un 02.01.2014. līgums Nr.003a-7-2014 “Par nešķirotu sauso sadzīves atkritumu pārdošanu”.

³⁸ Pašvaldības SIA “Ventpils labiekārtošanas kombināts” un SIA “Vereco” 19.09.2014. līgums Nr.048-06-2014 „Par tiesībām apsaimniekot sadzīves atkritumu sagatavošanas apglabāšanai procesā radušos blakusproduktus”.

³⁹ Valsts kontroles revidentu un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas pārstāvju 01.12.2014. tikšanās.

⁴⁰ Atkritumu apsaimniekotājiem par 3661 tonnām un iedzīvotājiem par 12 563 tonnām; sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotāja SIA „Ventpils labiekārtošanas kombināts” atkritumu poligona “Pentuļi” atkritumu uzskaites žurnāla dati.

46. Kopā pēc atkritumu priekšapstrādes centra darbības uzsākšanas izrakstītajos rēķinos atkritumu apsaimniekotājiem un atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, tika norādītas 16 224 pieņemtās un savāktās nešķirotas sadzīves atkritumu tonnas, lai arī faktiski poligonā sadzīves atkritumi netika apglabāti, līdz ar to rēķinos ir nepamatoti norādīta summa 213 815 eiro apmērā, ko veido:
- 46.1. dabas resursu nodoklis 176 707 eiro apmērā⁴¹;
- 46.2. pievienotās vērtības nodoklis 37 108 eiro apmērā⁴².
47. Tie atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, kuru radītie atkritumi tiek apglabāti atkritumu poligonā „Pentuļi”, par atkritumu apsaimniekošanu laika posmā no 01.07.2013. līdz 30.06.2014., tai skaitā ar citu atkritumu apsaimniekotāju starpniecību, ir pārmaksājuši 213 815 eiro, jo:
- 47.1. maksa par atkritumu apsaimniekošanu, ko maksā atkritumu radītāji atkritumu apsaimniekotājiem, jau ietver dabas resursu nodokli,
- 47.2. atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” nepamatoti ir piemērojis dabas resursu nodokli citiem atkritumu apsaimniekotājiem un atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, par poligonā saņemto atkritumu apjomu, nevis par apglabāto atkritumu apjomu, kā to nosaka *Atkritumu apsaimniekošanas likums*⁴³.
48. Laika posmā no atkritumu priekšapstrādes centra darbības uzsākšanas 01.07.2013. līdz 30.06.2014. atkritumu poligona apsaimniekotājs no citiem atkritumu apsaimniekotājiem un atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, ir iekasējis poligona tarifu 380 450 eiro apmērā⁴⁴, lai arī faktiski atkritumu poligonā sadzīves atkritumi netika apglabāti, tādējādi kompensējot ar poligona uzturēšanu saistītās izmaksas, kā arī poligona tarifā neiekļautās atkritumu priekšapstrādes centra izveides izmaksas.
49. Izmaiņas poligona apsaimniekotāja saimnieciskajā darbībā kopš atkritumu priekšapstrādes centra darbības uzsākšanas, kas ietver apjomīgās investīcijas atkritumu priekšapstrādes centra izveidē 6,75 miljonus eiro un līgumus par cieto sauso sadzīves atkritumu nodošanu tālākai apstrādei, kā arī tas, ka spēkā esošajā sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa aprēķinā ir iekļauti tikai sadzīves atkritumu priekšapstrādes centra izveidošanai nepieciešamā aizņēmuma procentu maksājumi 35 212 eiro apmērā⁴⁵, rada nepieciešamību pārskatīt tarifu par sadzīves atkritumu apglabāšanu, lai nodrošinātu, ka tajā tiek iekļautas ekonomiski pamatotas izmaksas, kas nepieciešamas pakalpojuma sniegšanai.

⁴¹ 1) par laika posmu no 01.07.2013. līdz 31.12.2013.: nodokļa likme 9,96 eiro par tonnu x 8814 tonnas = 87 787 eiro;

2) par laika posmu no 01.01.2014. līdz 30.06.2014.: nodokļa likme 12 eiro par tonnu x 7410 tonnas = 88 920 eiro.

⁴² Dabas resursu nodoklis 176 707 eiro x 21% pievienotās vērtības nodokļa likme = 37 108 eiro.

(Pievienotās vērtības nodokļa likuma 5.panta pirmās daļas 2.punktā noteikts, ka pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību apliek ar pievienotās vērtības nodokli).

⁴³ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 39.panta pirmās daļas 2.punkts.

⁴⁴ Poligona tarifs 19,38 eiro par tonnu x 16 224 tonnas x 1,21 pievienotās vērtības nodokļa likme = 380 450 eiro.

⁴⁵ Pašvaldības SIA “Ventspils labiekārtošanas kombināts” sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa projekta aprēķins SA poligonā „Pentuļi”.

Ieteikums

50. Lai nodrošinātu pamatotu izdevumu par atkritumu apglabāšanu iekļaušanu atkritumu radītāju, tajā skaitā iedzīvotāju, rēķinos, atkritumu poligona apsaimniekotājam SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts”:

50.1. mērījumu rezultātā noteikt tādu dabas resursu nodokļa apmēra proporciju, kuru piemērojot dabas resursu nodokļa aprēķinā SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” izrakstītajos rēķinos, tiktu nodrošināta dabas resursu nodokļa iekasēšana atbilstoši normatīvajiem aktiem⁴⁶ tikai par to atkritumu daļu, kas tiek apglabāta poligonā, un rosināt grozīt atkritumu apsaimniekošanas maksu pašvaldībās, kurās SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” veic atkritumu apsaimniekošanu;

50.2. veikt atkritumu poligona tarifa pārskatīšanu, tajā iekļaujot tikai tehnoloģiski un ekonomiski pamatotas izmaksas, tajā skaitā nešķiroto sadzīves atkritumu priekšapstrādes centra izmaksas proporcionāli tā paredzamajam kalpošanas laikam.

Sadzīves atkritumu tilpuma un svara attiecība

Konstatējumi un secinājumi

51. Sadzīves atkritumu apglabāšanas maksa atkritumu poligonos ietver poligona tarifu un dabas resursu nodokli, kuru apmērs tiek noteikts par sadzīves atkritumu svaru jeb par vienas tonnas cieto sadzīves atkritumu apglabāšanu⁴⁷.

Savukārt atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, atkritumu apsaimniekošanas maksa tiek noteikta tilpuma mērvienībā, t.i., par vienu kubikmetru sadzīves atkritumu.

52. Atkritumu apsaimniekotājam, lai noteiktu poligona tarifa un dabas resursu nodokļa apmēru par sadzīves atkritumu tilpumu, ir jāveic pārrēķins⁴⁸, nosakot sadzīves atkritumu ietilpību vienā tonnā.

53. Atkritumu daudzumu var noteikt, pamatojoties uz iepriekšējo pieredzi, vai var piemērot metodikā⁴⁹ norādīto koeficientu jauktiem nepresētiem sadzīves atkritumiem - 0,2, tādējādi pieņemot, ka viens atkritumu kubikmetrs atbilst 200 kilogramiem atkritumu⁵⁰.

54. SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” kā atkritumu apsaimniekotāja Ventspils pilsētā, Ventspils un Alsungas novadā ir aprēķinājusi sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksu, ņemot vērā kontrolmērījumu rezultātā noteiktu koeficientu - 0,18, tādējādi pieņemot, ka viens atkritumu kubikmetrs atbilst 180 kilogramiem atkritumu⁵¹.

55. Revīzijā tika noskaidrots, ka SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” atkritumu apsaimniekošanas teritorijās Ventspils pilsētā, kā arī Ventspils un Alsungas novadā faktiski⁵² viens sadzīves atkritumu kubikmetrs atbilst aptuveni 130 kilogramiem atkritumu (koeficients – 0,13).

⁴⁶ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 39.panta pirmās daļas 3.punkts un Dabas resursu nodokļa likuma 3.pielikums.

⁴⁷ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 39.panta pirmā daļa un Dabas resursu nodokļa likuma 3.pielikums.

⁴⁸ MK 22.12.2008. noteikumu Nr.1075 „Noteikumi par vides aizsardzības valsts statistikas pārskatu veidlapām” 5.pielikuma 5.punkts.

⁴⁹ Rokasgrāmatas faktoru pielietošanai sadzīves atkritumu uzskaitē, pārejot no tilpuma uz svara vienībām (Latvijas Vides aģentūra, 2002), 6.tabula.

⁵⁰ MK 22.12.2008. noteikumu Nr.1075 „Noteikumi par vides aizsardzības valsts statistikas pārskatu veidlapām” 5.pielikuma 5.punkts.

⁵¹ Pašvaldības SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” 24.10.2014. vēstule Nr.1-5/613.

⁵² Salīdzinot izrakstītajos rēķinos norādīto savākto sadzīves atkritumu kubikmetru skaitu ar atkritumu poligonā nodoto sadzīves atkritumu apjomu.

56. Lai arī metodika⁵³ pieļauj iespēju piemērot koeficientu - 0,2, tādējādi pieņemot, ka viens atkritumu kubikmetrs atbilst 200 kilogramiem atkritumu, kas atkritumu apsaimniekošanas maksu palielinātu, atkritumu apsaimniekotājs ir aprēķinājis sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksu, ņemot vērā kontrolmērījumu rezultātā noteiktu koeficientu 0,18, pieņemot, ka viens atkritumu kubikmetrs atbilst 180 kilogramiem atkritumu, kas ir atbalstāmi, jo tas faktiskajai situācijai atbilst precīzāk nekā metodikas koeficients 0,2.

Revīzijas grupas vadītājs,
vecākais valsts revidents

Jānis Salenieks

Revīzijas grupa:

vecākā valsts revidente

Kristīne Loča

valsts revidente

Iveta Mansura-Garsija

valsts revidente

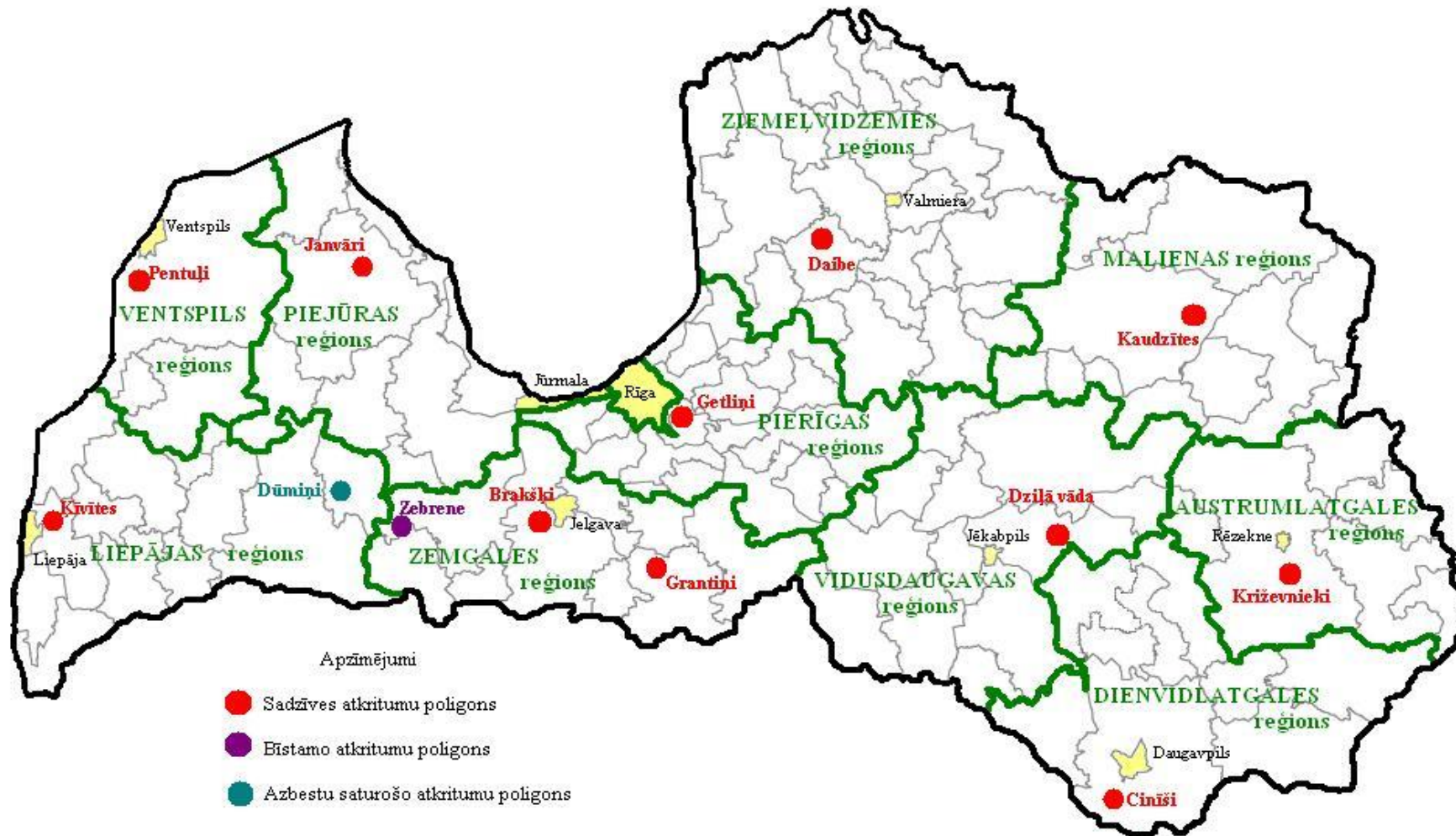
Olga Loginova

valsts revidente

Zane Reizniece

⁵³ Rokasgrāmatas faktoru pielietošanai sadzīves atkritumu uzskaitē, pārejot no tilpuma uz svara vienībām (Latvijas Vides aģentūra, 2002), 6.tabula.

Atkritumu apsaimniekošanas reģioni un atkritumu poligoni Latvijā⁵⁴

Revīzijas grupas vadītājs,
vecākais valsts revidents

J.Salienieks

⁵⁴ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.–2020.gadam (apstiprināts ar MK 21.03.2013. rīkojumu Nr.100) 13.lp.